

مسلم صاحبی

کتاب «تاریخ کربلا و حائر حسینی»، ترجمه فارسی کتاب «تاریخ کربلا و حائر الحسین (ع)» است، این کتاب ارزنده و گرانسنگ توسط دانشمند محقق، دکتر عبدالجواد الکلیدار (متوفی ۱۳۷۹ق) به نگارش درآمده است. این دانشمند محقق، متولد کربلا و مقیم این شهر بوده؛ و سال‌های طولانی، تولیت آستان مقدس امام حسین (ع) را بر عهده داشته و نام خانوادگی «الکلیدار» که همان «کلیددار» فارسی است، گویای این سمت و موقعیت خانوادگی ایشان می‌باشد.

ساختار کتاب

چند تقریظ از دانشمندان بزرگ و مفاخر جهان تشیع، و نیز معرفی اجمالی این کتاب شریف و مؤلف محترم آن، به قلم آقای «سلمان سید هادی آل طعمه»، دیباچه کتاب را تشکیل می‌دهد و متن کتاب، شامل پیش‌گفتار و شش بخش به قرار زیر است:

بخش اول: حائر امام حسین علیه السلام و کربلا؛

بخش دوم: حائر و حَیر و تحقیق تاریخی پیرامون آنها؛

بخش سوم: حائر و اوضاع و احوال عمومی آن؛

بخش چهارم: دوره‌های تاریخی حائر و ساخت و ساز آن؛

بخش پنجم: حائر و دوران تخریب و ویرانی و نهب و غارت؛

بخش ششم: حائر و اصلاحات بعدی.

هر کدام از بخش‌های یاد شده، حاوی چند فصل می‌باشد و نویسنده محترم در این مجموعه منسجم و به هم پیوسته، با کوشش فراوان موقعیت سرزمین کربلا پیش از شهادت امام حسین علیه السلام، و نیز نام «حائر» و «حَیر» و نخستین ساخت‌وساز بر قبر مطهر آن حضرت، همچنین تغییر و تحولات منطقه و فراز و نشیب‌های بی‌شمار آن را از آغاز تا زمان تألیف کتاب (سال ۱۳۶۸ ق) مورد تحقیق و بررسی عالمانه قرار داده است.

تقریظ‌بزرگان

جمعی از بزرگان و مفاخر شیعه - چنان‌که پیشتر اشاره شد - با تقریظ‌های خود، این اثر ارزشمند و مؤلف محترم آن را مورد تمجید و تجلیل قرار داده‌اند. مراجعه به این تقریظ‌های نغز و پرمایه، مصداق روشن و کامل این بیان شیرین است:

خوش‌تر آن باشد که سر دلبران

گفته آید در حدیث دیگران

گزیده‌ای از این تقریظ‌ها از این قرار است:

آیت‌الله شیخ محمدحسین آل کاشف الغطاء، تقریظ خود را این‌گونه آغاز

کرده است:

سرور گرامی و محقق روشنگر، جناب دکتر عبدالجواد کلیدارا سلام و دعای مرا پذیرا باش. نامه شما و آن بخش از تألیف جدید خود «تاریخ کربلا» را که فرستادید، به دستم رسید. خواستار تقریظ این جانب در کنار سایر تقریظ‌نویسان می‌باشید؛ در حالی که کتاب شما خود توصیف خویش بوده، بر خویشستن رهنمون است و شگفتی و تحسین هر خواننده‌ای را برمی‌انگیزد... این جانب به جای تقریظ و معرفی کتابتان، به شما تبریک و تهنیت می‌گویم که خدای متعال، توفیق این خدمت بزرگ را به شما ارزانی داشته است؛ خدمتی که نه تنها شیعه جعفری، بلکه تمام بشریت را برخوردار می‌سازد. تردیدی وجود ندارد که این کتاب، از کتاب‌های ارزشمند و آثار ماندگار است و شما با تألیف آن، حق میهن و نیاکان خود را ادامه نمودید!

علامه بزرگوار آیت‌الله شیخ عبدالحسین امینی، صاحب کتاب شریف «الغدیر» در فرازی از تقریظ بلند و بالای خود فرموده است:

جناب دکتر سید عبدالجواد الکلیدار حائری، عزیز یگانه! درود بر شما. با احترام فراوان، نامه گرامی و بخشی از کتاب ارزشمندتان «تاریخ کربلا» و حائر الحسین (علیه السلام) را دریافت نمودم. وقتی عنوان کتاب را خواندم - که مشتمل بر آن‌همه فضیلت و ارجمندی است - لرزه بر اندامم افتاد و گفتم: سبحان الله! آیا یک نویسنده می‌تواند درباره تاریخ کربلا و حائر آن چیزی بنگارد؟! آیا یک محقق، قادر است بار سنگین نگارش درباره حائر مقدس را بر دوش کشد، حال آن

نویسنده «تاریخ کربلا» در این مجموعه منسجم و به هم پیوسته، با کوشش فراوان موقعیت سرزمین کربلا پیش از شهادت امام حسین (علیه السلام) و نیز نام «حائر» و «حَیْر» و نخستین ساخت‌وساز بر قبر مطهر آن حضرت، همچنین تغییر و تحولات منطقه و فراز و نشیب‌های بی‌شمار آن را از آغاز تا زمان تألیف کتاب (سال ۱۳۶۸ ق) مورد تحقیق و بررسی عالمانه قرار داده است.

که عقل‌ها در آن حیرانند و به حق، حائر (محل حیرت و سرگردانی) نامیده شده است؟! و آیا یک مورخ متبحر، توانایی آن را دارد که پیرامون قبله‌گاه سازش ناپذیری، کعبه شرف، مطاف فرشتگان، آوردگاه عاشقان و میدان مسابقه نام‌آوران مجد و عظمت بال و پرگشاید؟!... کتاب تاریخ کربلا و حائر الحسین علیه السلام همانند بارگاه ارزنده آن، گم شده فقیه، خواسته محدث، هدف محقق، آرزوی دیندار و در یک کلام: آرمان همه جوامع بشری است.^۱

جناب آقای جعفر نقدی، استاد سید محمدرشید مرتضی، و سید محمد مهدی اصفهانی کاظمی نیز در تقریظ‌های دیگری، کتاب تاریخ کربلا و نویسنده آن را مورد ستایش و تکریم قرار داده‌اند. در بخشی از تقریظ سید محمد مهدی اصفهانی کاظمی آمده است:

اما بعد، مدت‌ها بود که دوست داشتیم دانشمندان صاحب‌نام شیعه، به تألیف تاریخ حرم‌های شریف «حائری» و «غروی» - که درود بر شرف دهنده آنها - اقدام کنند؛ چه این که درباره آنها کتاب شایسته توجه و تقدیری به رشته تحریر درنیامده بود، تا این که خدای متعال، حائری متبحر و کوشا و محقق آگاه و مورخ توانا، استاد سید عبدالجواد الکلیدار را به نگارش تاریخ حائر گمارد - و همو توفیق ادامه این کار بزرگ را پیرامون تاریخ کربلا و حائر امام حسین علیه السلام به وی عطا فرماید - و آن، همین کتاب است که آن را با دقت مطالعه نموده، چنانش یافتیم که نه، اندک توأم با کاستی و نه، بسیار همراه با خستگی است.^۲

تبارشناسی نویسنده

آقای سلمان سید هادی آل طعمه در دیباچه کتاب و درباره تبارشناسی نگارنده، شخصیت او و کوشش وی در گردآوری مطالب و تدوین و تنظیم این کتاب شریف نوشته است:

دکتر سید عبدالجواد، پسر سید علی الکلیدار، پسر سید جواد الکلیدار آل طعمه، از نسل آل حائر موسوی است. او یکی از نویسندگان بنام و دانشمندان سرشناس عراق و از نواندیشانی به شمار می‌رود که سنگ بنای تدوین تاریخ کربلا را نهاده است. او نهایت سعی خود را به کار بسته و حوادث بغرنج را تشریح نموده و بر آنها، حاشیه زده است. همچنین سال‌های طولانی را در تحقیق و تتبع سپری کرده و خود را در مسیر آموزش و فراگیری به زحمت افکنده تا

خواننده را از رنج مراجعه به منابع و جست‌وجوی آنها بی‌نیاز کند. جناب دکتر به بیشتر کشورهای اسلامی سفر کرد و به کتابخانه‌های آنها راه یافت و توفیق دسترسی به گفتار فقیهان و متکلمان که در ده‌ها منبع مورد مراجعه بی‌وقفه وی، درباره این شهر اصیل به رشته تحریر درآمده، حاصل نمود و در نتیجه، این میراث گران‌بها را برای ما زنده کرد.^۴

جای این کتاب شریف در فرهنگ مکتوب ما خالی بود و نیاز به آن از هر نظر احساس می‌شد؛ از این رو و به پیشنهاد بعثه مقام معظم رهبری در حج و زیارت، به فارسی ترجمه و توسط نشر مشعر چاپ و منتشر شد و در دسترس علاقه‌مندان، به‌ویژه زائران عتبات و قبر مطهر اباعبدالله الحسین (علیه السلام) قرار گرفت و دوستان، می‌توانند آن را از دفاتر حج و زیارت تهران و استان‌ها تهیه کنند.

۱. تاریخ کربلا و حائر حسینی (علیه السلام)، ص ۱۳.

۲. همان، ص ۱۴.

۳. همان، ص ۱۸.

۴. همان، ص ۱۹.